

VÁLKA OČIMA DĚTÍ

AUTORKA: JANA HRBKOVÁ, MĚSTSKÁ KNIHOVNA LOUNY

Anotace:

Prostřednictvím programu si žáci připomenou pojem válka, proč vzniká a jak ovlivňuje lidské životy. Beseda je provázána s literárními ukázkami, které přinesou pohled na období 2. svět. války z pozice dětí. V závěrečném workshopu se žáci stanou válečnými zpravodaji a budou informovat o dění z období 2. svět. války.

Cílová skupina: žáci 7. – 9. tříd ZŠ

Časová dotace: 60 – 90 minut

Klíčové kompetence: Komunikativní, Občanské, Sociální

Vzdělávací oblasti: Člověk a společnost

Průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova - Výchova demokratického občana

Osnova programu:

- přivítání
- poslech zvukového záznamu
- diskuze o nahrávce
- asociace na téma 2. svět. válka
- diskuze
- četba z knih *Vyprávěj, mámo, jaké to bylo* a *Chlapec v pruhovaném pyžamu*
- ukázka a prohlížení knih s tematikou 2. svět. války
- práce ve skupinách – váleční zpravodajové
- prezentace skupinové práce
- zamyšlení a diskuze nad tématem

Potřebné pomůcky:

- zvuková nahrávka leteckého náletu
- CD přehrávač
- samolepící štítky
- silnější fixy
- arch papíru A2
- papíry A4
- psací potřeby
- knihy *Vyprávěj, mámo, jak to bylo* a *Chlapec v pruhovaném pyžamu*
- beletristické knihy a encyklopedie (nejlépe obrazové) s tematikou 2. svět. války

Použité zdroje:

ERBENOVÁ, Eva. *Vyprávěj, mámo, jak to bylo*. 1. vyd. Praha: Sefer, 1994, 63 s. Paměti (Sefer). ISBN 80-900895-8-5.

BOYNE, John. *Chlapec v pruhovaném pyžamu*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, 167 s. ISBN 978-80-7381-265-2.

Mnou používaná zvuková nahrávka momentálně není na internetu k dispozici. Alternativou může být zvukový záznam z YouTube viz níže.

World War 2 Bombing Raid Sound Effects (Cinesound). *YouTube*. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=QpRXeYRTbrM>

Přivítání s dětmi. Pokud se jedná o kolektiv, se kterým se neznám, tak si děti na samolepící štítky napíší svá jména a nalepí si je na hrud. Souběžně při psaní poslouchají zvukový **záznam leteckého náletu** a přemýšlejí, co to slyší. Následuje diskuze s jejich názory. Společně dospějeme k tématu – válka.

Proč si budeme povídat o válce? – vzpomínka, ponaučení z minulosti, výročí 2. svět. války, ...

Uprostřed sezení je arch papíru A2 + fixy. Děti píší **asociace k pojmu 2. svět. válka**. Nikdo nehodnotí, co je již napsáno. Když je papír popsán, následuje diskuze nad jednotlivými pojmy. Zda k tématu patří či nepatří a proč.

Všeobecné informace - diskuze

Co je to válka?

V okamžiku, kdy se národy nebo státy nedokážou rozumně domluvit při řešení svých problémů, sporů, tak se je snaží řešit prostřednictvím násilí, zbraní a pak vypukne válka - ozbrojený konflikt.

Proč války vznikají?

Jsou různé důvody např. touha po větší moci, náboženské vyznání, získání nalezišť nerostných surovin, snaha osamostatnit se – etnická skupina je součástí jiného státu, ...

Ovlivňuje válka lidi? Které a jak?

Vojáci – strach z boje, ze zranění a smrti, strach o své blízké, viděné hrůzy – psychické následky, zajetí, nemoci, hlad, ...
civilisté – obavy o své blízké, kteří jsou na frontě, lidé přicházejí o svůj majetek a často i o domov, nedostatek potravin, léků, ..., nemohou pracovat, chodit do školy, pro určité skupiny je omezen vstup na některá místa, strach vyjádřit svůj názor, ...

Ovlivňuje válka jen dospělé nebo i děti?

Přečtu dva úryvky z knih, ve kterých budou popsány zážitky dětí z období 2. svět. války. Děti budou pozorně poslouchat, aby mohly vzápětí diskutovat o tom, zda ukázky vyzněly shodně, o koho se mohlo jednat a podle čeho tak usuzují.

1) ERBENOVÁ, Eva. **Vyprávěj, mámo, jak to bylo**. 1. vyd. Praha: Sefer, 1994, str. 13 – 16.
str. 13 – Ani ve snu by mě nenapadlo ... až str. 14 ... táta a máma se přestali usmívat
str. 15 – Jednoho večera nám přinesli ... až str. 16 Stali se jen čísly.

2) BOYNE, John. **Chlapec v pruhovaném pyžamu**. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, str. 30 – 31, 81, 85 – 86.

Upraveno pro potřeby besedy.

- Přidána věta Gretel a Bruno se dívali z okna. – str. 30 nějakých osm metrů za zahradou ... až str. 31 ... venkov,“ prohlásila vítězně.

- str. 81 - upraven začátek věty - místo Připadlo mu totiž – vložit Brunovi to připadlo až str. 81 ... na oplátku pozván k nim domů.

- Já říkám: „Protože byl Bruno zvědavý, tak se vydal na výpravu, aby zjistil, jak to je.“ – str. 85 „Ahoj,“ řekl Bruno. až str. 86 ... neviděl hubenějšího a smutnějšího hochu.

Z časových důvodů je možné text vhodně proškrtat.

Diskutujeme o přečteném.

1. ukázka – židovská dívka, krutě postižená válkou – nemůže do školy, musí opustit domov, transport do ghetta
2. ukázka – sourozenci – Němci, nic jim nechybí, jsou nevědomí – netuší, že existují koncentrační tábory a co se v nich děje, chlapec na druhé straně plotu – Žid, pruhované oblečení, nešťastný, vyhublý

Představím dětem další beletristické knihy o dětech z doby 2. světové války.

Fakta o tomto období můžeme získat z encyklopedií – ukázka obrazových encyklopedií týkajících se tohoto tématu.

Děti si prohlížejí knihy a domlouvají se na uspořádání do skupin.

Práce ve skupinách.

Prostřednictvím ukázek jsme se přenesli do doby 2. svět. války. Zkusme tam ještě chvíli zůstat. Představte si, že jste se právě stali válečnými zpravodaji. Máte za úkol napsat krátkou zprávu (cca 4 – 5 vět) i s titulkem, která mohla vzniknout v dané době a být

zveřejněna. Vyberte něco, co vám přijde důležité nebo zajímavé. Případně uveďte, kde mohla být uvedena či zaznamenána. Jako inspirace vám mohou posloužit připravené encyklopedie. Pokud vás zaujme obrázek z knihy, můžete jej použít při prezentaci vaší zprávy.

Děti prezentují svou práci.

Závěrečné zamýšlení a diskuze

Je potřeba o válkách mluvit? Proč?

Ano - války probíhají i v dnešní době na různých místech světa a trpí jimi miliony lidí. Měli bychom si připomínat, co se stalo špatného a co lidé dokáží dělat jiným lidem, abychom si z toho mohli vzít ponaučení a pokusili jsme se, aby se to již neopakovalo.

...

Můžeme v dnešní době něco dělat, abychom zabránili válkám?

Vzdělávat se, připomínat si, co se stalo v minulosti, být empatičtí, umět naslouchat druhým, spolupracovat s ostatními, netolerovat násilí a bezpráví, pomáhat řešit vážné problémy druhých, ...

Shrnutí na téma válka – metoda Pětílístek – 5 řádek pod sebou

1. řádek – téma/heslo (podstatné jméno) – Válka (je zadáno)
2. řádek – děti doplní 2 přídavná jména, která podle nich patří ke slovu válka
3. řádek – děti doplní 3 slovesa, která podle nich patří ke slovu válka
4. řádek – děti doplní větu o 4 slovech, která podle nich shrnuje poznatky k tématu válka
5. řádka – děti doplní 1 slovo (většinou podstatné jméno), které pro ně vystihuje podstatu tématu válka